ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 17ης Μαΐου 2001 [1]

1. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 13 Αυγούστου 1999, η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής [Ε(1999) 1364], της 11ης Μαΐου 1999, σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεως τα οποία έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία σχετικά με μέτρα υπέρ της απασχόλησης [2].

Η Επιτροπή φρονεί ότι, εφόσον δεν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, αποτελούν ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, αφενός, οι μειώσεις των ασφαλιστικών εισφορών που προβλέπουν οι νόμοι 863/84, 407/90, 169/91 και 451/94 υπέρ των επιχειρήσεων που προσφέρουν απασχόληση μέσω συμβάσεων επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας και, αφετέρου, οι ενισχύσεις που προβλέπει ο νόμος 196/97 σε περίπτωση μετατροπής των συμβάσεων αυτών σε συμβάσεις αορίστου χρόνου.

II — Η ιταλική ρύθμιση

2. Από τα έγγραφα της δικογραφίας προκύπτει ότι η σύμβαση επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας είναι μια σύμβαση ορισμένου χρόνου για την πρόσληψη εργαζομένων ηλικίας από 16 έως 32 ετών, οι δε περιφερειακές αρχές έχουν τη διακριτική ευχέρεια να αυξήσουν το ανώτατο όριο ηλικίας. Προβλέπονται δύο κατηγορίες συμβάσεων επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας: η πρώτη κατηγορία, που αφορά δραστηριότητες οι οποίες απαιτούν υψηλό επίπεδο επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, έχει μέγιστη διάρκεια 24 μηνών και πρέπει να προβλέπει τουλάχιστον 80 έως 130 ώρες επαγγελματικής εκπαιδεύσεως στον τόπο παροχής εργασίας κατά τη διάρκεια της συμβάσεως. Η δεύτερη κατηγορία συμβάσεων, η διάρκεια των οποίων δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 12 μήνες, αφορά επαγγέλματα που δεν απαιτούν ιδιαίτερα προσόντα, περιλαμβάνουν δε επαγγελματική εκπαίδευση διάρκειας 20 ωρών.

3. Οι εργοδότες που προσλαμβάνουν προσωπικό μέσω των συμβάσεων αυτών καταβάλλουν, κατά τη διάρκεια των συμβάσεων αυτών, μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές που έχουν ως εξής: μείωση 25 % για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε διάφορες περιοχές πλην του Mezzogiorno, μείωση κατά 40 % για τις επιχειρήσεις του εμπορικού και τουριστικού τομέα που απασχολούν λιγότερους από δεκαπέντε εργαζομένους οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε διάφορες περιοχές πλην του Mezzogiorno και μείωση κατά 100 %, ήτοι πλήρη απαλλαγή για τις βιοτεχνικές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε περιοχές που παρουσιάζουν ποσοστό ανεργίας που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο. Προκειμένου να τύχουν των μειώσεων

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — Απόφαση 2000/128/ΕΚ (ΕΕ L 42, σ. 1).

αυτών, οι εργοδότες πρέπει να μην έχουν μειώσει το προσωπικό τους κατά τη διάρκεια των 12 προηγουμένων μηνών, εκτός και αν η πρόσληψη αφορά εργαζομένους διαφορετικής ειδικότητας. Επιπλέον, πρέπει να εξακολουθούν να απασχολούν τουλάχιστον το 60 % των εργαζομένων των οποίων η σύμβαση επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας έληξε κατά τη διάρκεια των 24 προηγουμένων μηνών. Όσον αφορά τις συμβάσεις εκπαιδεύσεως και εργασίας της δεύτερης κατηγορίας, που αφορούν επαγγέλματα τα οποία δεν απαιτούν ιδιαίτερα προσόντα, η αναγνώριση των πλεονεκτημάτων αυτών εξαρτάται επίσης από τη μετατροπή των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, οι δε μειώσεις ισχύουν μόνο μετά τη μετατροπή αυτή και για περίοδο ίση με τη διάρκεια της συμβάσεως.

4. Το άρθρο 15 του νόμου 196/97, που τροποποιεί τον νόμο 451/94, προβλέπει ότι οι επιχειρήσεις των περιοχών του στόχου 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/93 [3] οι οποίες μετατρέπουν, μετά τη λήξη τους, τις συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας μέγιστης διάρκειας 24 μηνών σε συμβάσεις αορίστου χρόνου εξακολουθούν να τυγχάνουν των πλεονεκτημάτων αυτών για μια περαιτέρω περίοδο ενός έτους, με την υποχρέωση να επιστρέψουν τις χορηγηθείσες ενισχύσεις αν απολύσουν τον εργαζόμενο κατά τη διάρκεια των 12 μηνών που έπονται του τέλους της περιόδου για την οποία χορηγήθηκε η ενίσχυση. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού αυτού, ο στόχος 1 αφορά την προώθηση της αναπτύξεως και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών.

II — Η προσβαλλόμενη απόφαση

5. Οι ιταλικές αρχές γνωστοποίησαν στην Επιτροπή ένα νομοσχέδιο για την ενίσχυση της απασχόλησης, το οποίο στη συνέχεια κατέστη ο νόμος 196/97, της 24ης Ιουνίου 1997 [4] και το οποίο καταχωρίστηκε στο μητρώο γνωστοποιηθεισών ενισχύσεων. Βάσει συμπληρωματικών στοιχείων που παρέσχε η Ιταλική Δημοκρατία, η εξέταση της Επιτροπής επεκτάθηκε και στα καθεστώτα ενισχύσεων που προβλέπουν οι νόμοι 863/84, 407/90, 169/91 και 451/94, που ρυθμίζουν τις συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας και οι οποίοι είχαν καταχωριστεί στο μητρώο γνωστοποιηθεισών ενισχύσεων. Η Επιτροπή ενημέρωσε τις ιταλικές αρχές τον Αύγουστο του 1998 σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, όσον αφορά τις ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων οι οποίες χορηγούνταν από τον Νοέμβριο του 1995 [5] βάσει των νόμων 863/84, 407/90, 169/91 και 451/94 καθώς και τις ενισχύσεις για τη μετατροπή των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου τις οποίες προβλέπει το άρθρο 15 του νόμου 196/97.

6. Πέραν των ιταλικών αρχών, οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι, εκπροσωπούμενοι από

3 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 1993, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους, καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 193, σ. 5).

4 — GURI αριθ. 154, της 4ης Ιουλίου 1997.

5 — Δεδομένου ότι η απόφασή της εκδόθηκε στις 11 Μαΐου 1999, η Επιτροπή παραπέμπει καθ' όλη την έκταση της αποφάσεως στα άρθρα της Συνθήκης ΕΚ βάσει την νέας αριθμήσεώς τους μολονότι το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων άρχισε να εφαρμόζεται ήδη από τον Νοέμβριο του 1995.

τον σύνδεσμο ιταλικών βιομηχανιών (Confidustria)[6], υπέβαλαν παρατηρήσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής. Η Επιτροπή, αφού εξέτασε τις παρατηρήσεις αυτές, εξέδωσε την απόφασή της την ακύρωση της οποίας ζητεί η Ιταλική Κυβέρνηση.

7. Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως προβλέπει τα εξής:

«1. Οι ενισχύσεις που έθεσε παρανόμως σε εφαρμογή η Ιταλία από τον Νοέμβριο του 1995 για την πρόσληψη μέσω των συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας που προβλέπονται στους νόμους 863/84, 407/90, 169/91 και 451/94 είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά και τη συμφωνία ΕΟΧ, εφόσον αφορούν:

— τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας από την αποδέκτρια επιχείρηση υπέρ των εργαζομένων που δεν έχουν αποκτήσει ακόμη εργασία ή έχουν χάσει την προηγούμενη εργασία τους, σύμφωνα με το πλαίσιο κανόνων για τις ενισχύσεις στην απασχόληση[7],

— την πρόσληψη εργαζομένων που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας. Για τους σκοπούς της παρούσας αποφάσεως, ως εργαζόμενοι που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας νοούνται οι νέοι κάτω των 25 ετών, οι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου μακρού κύκλου σπουδών (laurea) ηλικίας μέχρι και 29 ετών και οι μακροχρόνια άνεργοι, δηλαδή όσοι είναι άνεργοι επί ένα έτος τουλάχιστον.

2. Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν μέσω συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας και δεν πληρούν τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.»

Το άρθρο 2 της αποφάσεως ορίζει ότι:

«1. Οι ενισχύσεις που χορήγησε η Ιταλία δυνάμει του άρθρου 15 του νόμου 196/97 για τη μετατροπή των συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας σε συμβάσεις αορίστου χρόνου είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά και τη συμφωνία ΕΟΧ εφόσον τηρούν την προϋπόθεση της καθαρής δημιουργίας θέσεων εργασίας, όπως ορίζεται στο πλαίσιο κανόνων για τις ενισχύσεις στην απασχόληση.

6 — Η Confindustria συγκαταλεγόταν μεταξύ των προσφευγόντων στην υπόθεση T-126/00, που είχε ως αντικείμενο την ακύρωση της ίδιας αποφάσεως κατά της οποίας στρέφεται και η υπό κρίση προσφυγή. Με διάταξη της 19ης Ιανουαρίου 2001, ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου απέρριψε την προσφυγή αυτή ως προδήλως απαράδεκτη λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεώς της. Ενώπιον του Πρωτοδικείου ασκήθηκε επίσης προσφυγή ακυρώσεως κατά της ίδιας αποφάσεως από την Federazione Associazioni Imprese Distribuzione κ.λπ. Στην υπόθεση αυτή που έλαβε αριθμό υποθέσεως T-124/00, ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου, με διάταξη της 19ης Φεβρουαρίου 2001, αγέστειλε τη διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο εκδώσει απόφαση επί της παρούσας υποθέσεως.

7 — ΕΕ 1995, C 334, σ. 4.

Ο αριθμός των εργαζομένων της επιχείρησης υπολογίζεται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι θέσεις εργασίας που προκύπτουν από τη μετατροπή και οι θέσεις εργασίας που έχουν δημιουργηθεί μέσω συμβάσεων ορισμένου χρόνου ή συμβάσεων που δεν εγγυώνται μια σχετική σταθερότητα της θέσης εργασίας.

2. Οι ενισχύσεις για τη μετατροπή των συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας σε συμβάσεις αορίστου χρόνου που δεν τηρούν την προαναφερόμενη προϋπόθεση είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.»

Το άρθρο 3 της αποφάσεως ορίζει τα εξής:

«Η Ιταλία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να ανακτηθούν από τους αποδέκτες οι ενισχύσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των άρθρων 1 και 2 και οι οποίες τους χορηγήθηκαν παράνομα.

Η ανάκτηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας. Επί των ανακτωμένων ποσών οφείλονται τόκοι από τον χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την πραγματική τους ανάκτηση. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.»

III — Η προσφυγή της Ιταλικής Δημοκρατίας

8. Η Ιταλική Κυβέρνηση ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση στο σύνολό της και, επικουρικώς, να ακυρώσει το άρθρο 3, με το οποίο η Επιτροπή την υποχρεώνει να αναζητήσει εντόκως τις παρανόμως χορηγηθείσες ενισχύσεις. Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ιταλική Κυβέρνηση προβάλλει έναν ισχυρισμό γενικού περιεχομένου και οκτώ ειδικούς λόγους ακυρώσεως.

9. Η προσφεύγουσα φρονεί γενικώς ότι από τη σύγκριση των χαρακτηριστικών, της φύσεως και του σκοπού του καθεστώτος που θεσπίστηκε για τις συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση προκύπτει ότι η Επιτροπή εφάρμοσε αποκλειστικά οικονομικά κριτήρια, χωρίς να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι οι συμβάσεις αυτές αποτελούν ένα βασικό μέσο παρεμβάσεως στην αγορά εργασίας για την εφαρμογή μιας δυναμικής πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, ιδίως όσον αφορά τους νέους οι οποίοι θεωρούνται παραδοσιακά ως το αδύνατο τμήμα της αγοράς εργασίας.

10. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ανάλυση που πραγματοποιείται για την εκτίμηση της φύσεως μιας ενισχύσεως και του αν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά ουδόλως πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αποτελεσματικότητά της. Η Επιτροπή προβάλλει ότι εν προκειμένω το μόνο κριτήριο στο οποίο βασίστηκε προκειμένου να εκτιμήσει τη φύση των ενισχύσεων κατά την έννοια της Συνθήκης ήταν

οι επιπτώσεις τους επί του ανταγωνισμού και επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου και ότι η συμβατότητά τους με την κοινή αγορά κρίθηκε βάσει των εξαιρέσεων που προβλέπει το άρθρο 87, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ.

11. Ουδείς αμφισβητεί το γεγονός ότι η πολιτική για την απασχόληση εξακολουθεί να είναι ένας τομέας ο οποίος ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η δε Επιτροπή έχει ένα σημαντικό συντονιστικό ρόλο. Συναφώς, αρκεί να ληφθούν υπόψη οι κατευθυντήριες γραμμές του 2001 για την απασχόληση, οι οποίες περιλαμβάνονται στην όλως πρόσφατη απόφαση 2001/63/ΕΚ του Συμβουλίου [8] και οι οποίες καθορίζουν τους οριζόντιους στόχους για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών προκειμένου να υπάρχει απασχόληση για όλους.

12. Όπως ρητώς τονίζει το σημείο 3 των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση, οι οποίες δημοσιεύθηκαν τον Δεκέμβριο του 1995, τα φορολογικά και χρηματοδοτικά μέτρα που μπορούν να λάβουν τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαδραματίζουν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο ώστε να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν τις κατηγορίες που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες ένταξης στην αγορά εργασίας. Στην ίδια παράγραφο τονίζεται επίσης ότι μολονότι ο στόχος τέτοιων μέτρων είναι να βελτιωθεί η κατάσταση των εργαζομένων στην αγορά εργασίας, πρέπει να αναγνωριστεί ότι θα επωφεληθούν και οι επιχειρήσεις στον βαθμό που θα μπορέσουν να περιορίσουν το κόστος τους χάρη στον ενδιάμεσο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν κατά την εφαρμογή των μέτρων αυτών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο εναπόκειται στην Επιτροπή να μεριμνά ούτως ώστε η εντατικοποίηση των δράσεων για την απασχόληση να μην θίξει τις παράλληλες προσπάθειες που καταβάλλει η ίδια για να περιορίσει τις τεχνητές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο πλαίσιο των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ.

Αυτό είναι το πλαίσιο εντός του οποίου έπρεπε να κινηθεί η Επιτροπή κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ασκώντας τις αρμοδιότητες που της παρέχει η Συνθήκη στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και προσπαθώντας να επιτύχει τη δυσχερώς επιτεύξιμη εξισορρόπηση των θετικών συνεπειών του ιταλικού καθεστώτος με τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και των συναλλαγών.

13. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή έχει, για την εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ ευρεία διακριτική ευχέρεια, η άσκηση της οποίας συνεπάγεται εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που πρέπει να γίνονται μέσα σε κοινοτικό πλαίσιο [9]. Δεδομένου ότι το αν ένα καθεστώς ενισχύσεων συμβιβάζεται με την κοινή αγορά συνιστά μια περίπλοκη οικονομική εκτίμηση, ο δικαστικός έλεγχος μιας πράξεως της Επιτροπής που συνεπάγεται τέτοια εκτίμηση πρέπει να περιορίζεται στο αν τηρήθηκαν οι κανόνες διαδικασίας και αιτιολογήσεως, αν τα πραγματικά περιστατικά που ελήφθησαν υπόψη για την αμφισβητουμένη επιλογή ήσαν ακριβή, στο αν υφίσταται πρόδηλη πλάνη κατά

8 — Απόφαση του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2001, για τις κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής απασχόλησης των κρατών μελών για το 2001 (ΕΕ L 22, σ. 18).

9 — Αποφάσεις της 15ης Μαΐου 1997, C-278/95 P, Siemens κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-2507, σκέψη 35), και C-355/95 P, TWD κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. I-2549, σκέψη 26), και απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-156/98, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψη 67).

την εκτίμηση των περιστατικών αυτών ή κατάχρηση εξουσίας [10].

Με τους οκτώ ειδικούς λόγους ακυρώσεως, η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ορισμένες πλημμέλειες. Δεδομένου ότι η Ιταλική Δημοκρατία, με τους περισσότερους από τους λόγους αυτούς, προβάλλει τόσο την έλλειψη αιτιολογίας όσο και την κατάχρηση εξουσίας, θα εξετάσω κατ' αρχάς τους γενικούς κανόνες που διέπουν αυτού του είδους τα ελαττώματα και, στη συνέχεια, θα εξετάσω εάν τα ελαττώματα αυτά υπάρχουν σε κάθε περίπτωση που η προσφεύγουσα προβάλλει τέτοιο ισχυρισμό.

Α — Επί της υποχρεώσεως της Επιτροπής να αιτιολογεί τις πράξεις που εκδίδει σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις

14. Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της εν λόγω πράξεως και να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και προς το Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του. Εξάλλου, από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, εφόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και των συμφραζομένων καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα. Η απαίτηση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, και ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που ενδέχεται να έχουν προς παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά [11].

15. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι το γεγονός ότι η προσβαλλομένη απόφαση στηρίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως [12].

16. Σύμφωνα με τη νομολογία του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λαμβάνει θέση, στο πλαίσιο της αιτιολογήσεως των αποφάσεών της, εφ' όλων των επιχειρημάτων που προβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι προς στήριξη του αιτήματός τους· αρκεί να εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά και τις

10 — Αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 1980, 138/79, Roquette Frères κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 313, σκέψη 25)· της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 62)· της 10 Μαρτίου 1992, C-174/87, Ricoh κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1992, σ. I-1335, σκέψη 68), της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 25), και της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 11).

11 — Αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-350/88, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψεις 15 και 16), και της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-466/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft (II) (Συλλογή 1995, σ. I-3799, σκέψη 16), Βέλγιο κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 86, της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63), και της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψη 65).

12 — Απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-288/96, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-8237, σκέψη 84).

νομικές εκτιμήσεις που έχουν αποφασιστική σημασία για την όλη οικονομία της αποφάσεως [13]. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη νομολογία αυτή με την απόφαση που εξέδωσε επί αιτήσεως αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου [14].

Β — *Επί της καταχρήσεως εξουσίας*

17. Η κατάχρηση εξουσίας αποτελεί έναν από τους πλέον προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως από τους προσφεύγοντες που ζητούν την ακύρωση μιας πράξεως. Εντούτοις, είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδειχθεί ότι υπάρχει κατάχρηση εξουσίας. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι κατάχρηση εξουσίας υφίσταται όταν θεσμικό όργανο ασκεί την αρμοδιότητά του με αποκλειστικό ή τουλάχιστον πρωταρχικό σκοπό άλλον από αυτόν που επικαλείται ή με σκοπό την καταστρατήγηση διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά από τη Συνθήκη για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων [15]. Οσάκις ένα κοινοτικό όργανο χρησιμοποιεί, για λόγους ευκολίας, διαδικασία διαφορετική από την ιδαιτέρως περίπλοκη διαδικασία την οποία θα έπρεπε να ακολουθήσει, στην περίπτωση αυτή καταστρατηγεί τη διαδικασία πράγμα που το Δικαστήριο εξομοιώνει προς κατάχρηση εξουσίας η οποία δικαιολογεί την ακύρωση της πράξεως που πάσχει την πλημμέλεια αυτή [16]. Επίσης, κατά πάγια νομολογία, κατάχρηση εξουσίας θεωρείται ότι υφίσταται μόνον όταν αποδεικνύεται επαρκώς από νομικής απόψεως ότι ο συντάκτης της επίδικης πράξεως επιδίωξε σκοπό διαφορετικό από εκείνον που επιδιώκει η σχετική κανονιστική ρύθμιση [17]

IV — Οι ειδικοί λόγοι ακυρώσεως της προσφυγής

Α — *Πρώτος λόγος ακυρώσεως: κατάχρηση εξουσίας και έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά τον ορισμό της κατηγορίας των «νέων»*

18. Η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει συγκεκριμένα ότι δεν έχει λογική συνοχή ο ορισμός της κατηγορίας των «νέων» που δίδει η απόφαση. Μολονότι από τα στατιστικά στοιχεία που περιελήφθησαν στον φάκελο της διοικητικής διαδικασίας προκύπτει ότι, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών των νέων που είναι άνεργοι στην Ιταλική Δημοκρατία και, ειδικότερα, στην περιοχή του Mezzogiorno, το φαινόμενο αυτό πλήττει τον πληθυσμό ηλικίας μέχρι 32 ετών, ωστόσο η Επιτροπή αποφάσισε να μην περιλάβει στην κατηγορία αυτή παρά μόνον τους νέους κάτω των 25 ετών ή, εφόσον έχουν πανεπιστημιακό πτυχίο, έως 29 ετών. Εντούτοις, οι κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις στην απασχόληση δεν προβλέπουν κάποιο όριο. Αυτός ο περιορισμός στην ηλικία εισάγει στην έννοια των «νέων» ένα απαράδεκτο

13 — Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Ιανουαρίου 1992, T-44/90, La Cinq κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1, σκέψη 41), και της 8ης Ιουνίου 1995, T-459/93, Siemens κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-1675, σκέψη 31).

14 — Απόφαση Siemens κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 16.

15 — Αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1996, C-84/94, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1996, σ. I-5755, σκέψη 69), και της 14ης Μαΐου 1998, C-48/96 P, Windpark Groothusen κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-2873, σκέψη 52).

16 — Απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1988, 148/87, Frydendahl Pedersen κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 4993, σκέψη 12).

17 — Αποφάσεις της 8ης Ιουνίου 1988, 135/87, Βλάχου κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου (Συλλογή 1988, σ. 2901, σκέψη 27), και της 17ης Ιανουαρίου 1992, C-107/90 P, Hochbaum κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-157, σκέψη 14).

στοιχείο ανελαστικότητας το οποίο δυσχερώς συμβιβάζεται με το γενικό νόημα που έχει ο όρος αυτός στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, ο οποίος είναι δυνατό να ποικίλλει αναλόγως των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών των διαφόρων αγορών εργασίας. Αποδεικνύεται ότι στην Ιταλική Δημοκρατία, και ιδίως στο νότιο τμήμα της χώρας, για διάφορους κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους, το όριο ηλικίας βάσει του οποίου καθορίζεται η κατηγορία των νέων υπερβαίνει αναμφισβήτητα την ηλικία των 25 ετών που ορίζει η προσβαλλόμενη απόφαση.

19. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, έστω και αν οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση δεν τάσσουν κάποιο όριο ηλικίας, τα προγράμματα που καταρτίζουν τόσο η Κοινότητα όσο και τα κράτη μέλη υπέρ αυτής της κατηγορίας προσώπων που αναζητούν απασχόληση απευθύνονται εν γένει σε άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο καθορισμός ενός κυμαινομένου και αυθαίρετου ορίου, αναλόγως των χαρακτηριστικών της κάθε εθνικής αγοράς εργασίας, στερείται αντικειμενικότητας και λογικής συνοχής όσον αφορά τα προαναφερθέντα προγράμματα.

20. Συμμερίζομαι την άποψη της Ιταλικής Κυβερνήσεως η οποία υποστηρίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση δεν δίδουν κανέναν ορισμό της κατηγορίας των νέων ο οποίος θα παρείχε τη δυνατότητα να εξεταστεί το αν ένα καθεστώς ενισχύσεων συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Είμαι επίσης σύμφωνος με την Ιταλική Κυβέρνηση όσον αφορά το γεγονός ότι το γενικό περιεχόμενο που δόθηκε στην έννοια αυτή είναι δυνατό να είναι θετικό στοιχείο δεδομένου ότι το όριο ηλικίας βάσει του οποίου ορίζεται η κατηγορία των νέων ποικίλλει αναλόγως των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των διαφόρων αγορών εργασίας. Αυτό το όριο ηλικίας ποικίλλει επίσης από κράτος μέλος σε κράτος μέλος όσον αφορά τα εκπαιδευτικά συστήματα και τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαιδεύσεως καθώς και σε σχέση με τον αριθμό και τη διάρκεια των πανεπιστημιακών σπουδών.

21. Αντιθέτως, φρονώ ότι οι ανωτέρω σκέψεις δεν μπορούν να δικαιολογήσουν, όσο υψηλό και αν είναι το ποσοστό ανεργίας, ένα κράτος μέλος το οποίο αποφασίζει μονομερώς ότι οι εργαζόμενοι που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες εντάξεως ή επανεντάξεως στην αγορά εργασίας υπάγονται, μέχρις ότου συμπληρώσουν το 32ο έτος τους κατά κανόνα, ή ακόμη και το 35ο ή και το 45ο σε ορισμένες περιοχές[18] στην κατηγορία των «νέων» ούτως ώστε να έχουν τη δυνατότητα να επωφελούνται των ενισχύσεων στην απασχόληση. Επιπλέον, η Επιτροπή τονίζει στην αιτιολογική σκέψη 78 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι, μολονότι υπάρχει εντονότερο πρόβλημα ανεργίας στον Νότο της χώρας, δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι το ποσοστό των ατόμων που αναζητούν εργασία είναι υψηλότερο στις ηλικίες από 25 έως 34 ετών σε σχέση με τις ηλικίες από 15 έως 24 ετών. Στην αιτιολογική σκέψη 81 η Επιτροπή παραθέτει στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των νέων, τα οποία προσκόμισαν οι ιταλικές αρχές, από τα οποία προκύπτει ότι «στις ηλικίες από 15 έως 24 ετών, το 65 % των ανέργων δηλώνουν

18 — Η Επιτροπή τονίζει με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως ότι ορισμένες περιοχές, κάνοντας χρήση της δυνατότητας που τους παρέχει η εσωτερική ρύθμιση, αύξησαν το όριο ηλικίας μέχρι συμπληρώσεως του οποίου οι εργαζόμενοι μπορούν να συνάψουν σύμβαση επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας. Έτσι, αυτό το όριο ηλικίας είναι 35 έτη για το Λάτσιο, 38 έτη για την Καλαβρία, 40 έτη για την Καμπανία, για το Αμπρούτσι και τη Σαρδηνία, και 45 έτη για την Μπαζιλικάτα, το Μολίζε, την Πούλια και τη Σικελία.

ότι αναζητούν εργασία από έτους και πλέον (μακροχρόνια ανεργία)· το ποσοστό αυτό υπερβαίνει το 68 % στις ηλικίες από 25 έως 34 ετών [19]. Κατά συνέπεια, βάσει των ανωτέρω στοιχείων, η Επιτροπή φρονεί ότι το φαινόμενο αυτό πρέπει να εξεταστεί ως διαρθρωτική ανεργία και όχι μέσω της επιμηκύνσεως του ορίου ηλικία βάσει του οποίου ορίζεται η κατηγορία των "νέων"».

22. Υπενθυμίζω ότι η Επιτροπή πρέπει να εξετάζει το αν ένα καθεστώς ενισχύσεων συμβιβάζεται με την κοινή αγορά στο κοινοτικό πλαίσιο. Αυτό σημαίνει ότι κάθε εξαίρεση από την αρχή του ασυμβιβάστου των ενισχύσεων με την κοινή αγορά που θέτει το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ πρέπει να διατυπώνεται, να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται όσο το δυνατόν πιο ομοιόμορφα και σταθερά, διότι είναι ο μόνος τρόπος προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή και η ίση μεταχείριση κατά την εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις.

23. Δεδομένου ότι οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση δεν παρέχουν ορισμό της κατηγορίας των «νέων» [20], ευθύς μόλις κινήθηκε η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, η Επιτροπή, χάρη της ομοιμορφίας που μόλις ανέφερα, έλαβε ως αφετηρία της την άποψη ότι τα κοινοτικά και εθνικά μέτρα υπέρ των νέων αφορούν τους ανέργους κάτω των 25 ετών [21]. Το ίδιο αυτό κριτήριο μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 76 της αποφάσεως. Επιπλέον, αφού εξέτασε τα στοιχεία των ιταλικών αρχών και της Confindustria όσον αφορά την ηλικία στην οποία περίπου ολοκληρώνονται οι σπουδές στα ιταλικά πανεπιστήμια (η μέση ηλικία είναι στη χώρα αυτή 26,8 έτη σε σχέση με τον μέσον όρο στην Ευρώπη που είναι 25,7), η Επιτροπή διευκρίνισε στην αιτιολογική σκέψη 85 της αποφάσεως ότι τα στατιστικά δεδομένα και τα στοιχεία σχετικά με την οργάνωση των σπουδών τα οποία αφορούν τη διάρκειά τους δεν δικαιολογούν τη διεύρυνση της κατηγορίας των «νέων» ούτως ώστε να περιλαμβάνει τις ηλικίες από 25 έως 29 ετών.

24. Φρονώ ότι η Επιτροπή εξέθεσε κατά τρόπο εξαντλητικό τα κριτήρια κατ' εφαρμογήν των οποίων όρισε ότι η κατηγορία των «νέων» περιλαμβάνει άτομα ηλικίας έως 25 ετών ή έως 29 ετών στην περίπτωση των πτυχιούχων πανεπιστημίου. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν πάσχει έλλειψη αιτιολογίας.

25. Όσον αφορά την προβαλλόμενη κατάχρηση εξουσίας, η Ιταλική Κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή προέβη στον καθορισμό αυτών των ορίων ηλικίας για σκοπούς διαφορετικούς από αυτούς τους οποίους πρέπει να εκπληρώνει στο πλαίσιο της εξετάσεως των κρατικών ενισχύσεων.

19 — Secondo rapporto sulla condizione giovanile, για το έτος 1997, Instituto Nazionale di Statistica (ISTAT).

20 — Ούτε άλλωστε οι λοιπές κοινοτικές ρυθμίσεις εξ όσων γνωρίζω. Πράγματι, δεν βρήκα άλλο ανάλογο όριο ηλικίας παρά μόνο στον κανονισμό (ΕΚ) 68/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 [ΕΚ] και 88 [ΕΚ] στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση (ΕΕ L 10, σ. 20), του οποίου το άρθρο 2, στοιχείο ζ', ορίζει «ως εργαζόμενο σε μειονεκτική θέση», μεταξύ άλλων, «κάθε νέο άτομο κάτω των 25 ετών που δεν είχε αποκτήσει προηγουμένως μια πρώτη τακτικά αμειβόμενη εργασία».

21 — Η Επιτροπή παραπέμπει επίσης, προς επίρρωση αυτού του ορίου ηλικίας, στην έκθεση για την απασχόληση και τους νέους του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

26. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και ότι πρέπει να απορριφθεί.

Β — *Δεύτερος λόγος ακυρώσεως: παράβαση του νόμου, κατάχρηση εξουσίας και έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά την αξιολόγηση των περιπτώσεων στις οποίες υπάρχει αναλογία μεταξύ του ύψους της ενισχύσεως και της δημιουργίας θέσεων εργασίας*

27. Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι όσα δηλώνει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 91 της αποφάσεώς της στερούνται ερείσματος. Η Επιτροπή θα έπρεπε να αποδείξει, με αντικειμενικά στοιχεία, ότι το ύψος της ενισχύσεως υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας μόνο στην περίπτωση των ενισχύσεων που προβλέπονται υπέρ των εργαζομένων που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες εντάξεως ή επανεντάξεως στην αγορά εργασίας, ήτοι όσον αφορά τους εργαζομένους κάτω των 25 ετών, τους πτυχιούχους έως 29 ετών και τους μακροχρόνια ανέργους (ήτοι άνεργους πέραν του ενός έτους).

28. Η Επιτροπή τονίζει ότι, αφού έκρινε ότι οι συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας είχαν τον χαρακτήρα ενισχύσεως διότι νοθεύουν τον ανταγωνισμό βελτιώνοντας την οικονομική κατάσταση και τις δυνατότητες δράσεως των επιχειρήσεων που λαμβάνουν τις ενισχύσεις αυτές σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους που δεν τις λαμβάνουν, σχημάτισε την πεποίθηση ότι μόνον ενισχύσεις υπέρ των εργαζομένων που δεν έχουν βρει ακόμη απασχόληση ή που έχασαν την προηγούμενη απασχόλησή τους συμβιβάζονται με την κοινή αγορά καθώς και οι ενισχύσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η Επιτροπή φρονεί ότι μόνο στις περιπτώσεις αυτές οι ενισχύσεις δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο για την ενθάρρυνση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, λαμβανομένης υπόψη της υποχρεώσεως επαγγελματικής εκπαιδεύσεως του εργαζομένου που αναλαμβάνει ο εργοδότης και της ανεργίας που είναι ιδιαίτερα υψηλή στην ιταλική αγορά εργασίας.

29. Ως προς το σημείο αυτό δεν μπορώ να συμφωνήσω με την Ιταλική Κυβέρνηση για δύο λόγους. Πρώτον, διότι, προκειμένου να εκτιμηθούν οι αιτιολογικές σκέψεις 91 και 92 της αποφάσεως, πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένες προηγούμενες αιτιολογικές σκέψεις, ήτοι οι αιτιολογικές σκέψεις 76 έως 90 οι οποίες περιέχουν τα στοιχεία και τη συλλογιστική στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή.

Δεύτερον, διότι, προκειμένου να εκτιμήσει τις ενισχύσεις στην απασχόληση, η Επιτροπή υποχρεούται να εφαρμόσει τα κριτήρια που καθορίζει το κεφάλαιο IV των κατευθυντηρίων γραμμών το οποίο αφορά την εφαρμογή των εξαιρέσεων που προβλέπει το άρθρο 87, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του κεφαλαίου αυτού, η Επιτροπή ενθαρρύνει τις ενισχύσεις για τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το γεγονός ότι οι ενισχύσεις αυτές προβλέπουν επιπλέον την επαγγελματική εκπαίδευση του εργαζομένου, αυτό αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο για τη θετική εκτίμησή τους. Εντούτοις, εν πάση περιπτώσει, η τέταρτη περίπτωση του σημείου 21 των κατευθυντηρίων γραμμών υποχρεώνει την Επιτροπή να μεριμνά προκειμένου το επίπεδο των ενισχύσεων να μην υπερβαίνει το ποσό που είναι απαραίτητο για να αποτελέσει κίνητρο για τη δημιουργία απασχολήσεως.

30. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έκρινε ότι οι ενισχύσεις που μνημονεύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 91 και 92 της αποφάσεως είναι σύμφωνες με τις διατάξεις των κατευθυντηρίων γραμμών και μπορούν να υπαχθούν στις εξαιρέσεις που προβλέπονται υπέρ των ενισχύσεων στην απασχόληση. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, έλαβε υπόψη της την υποχρέωση παροχής επαγγελματικής εκπαιδεύσεως στους εργαζομένους οι οποίοι συνάπτουν τις επίδικες συμβάσεις, την ιδιαίτερη υψηλή ανεργία στην Ιταλία, την υφιστάμενη αναλογία μεταξύ των μειώσεων των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών και των αμοιβών των εργαζομένων και την κλιμάκωση του μέτρου αναλόγως των ιδιαιτεροτήτων των ενδιαφερομένων περιοχών.

31. Κατά την εκτίμηση του αν το ιταλικό σύστημα ενισχύσεων συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, η Επιτροπή συμμορφώθηκε πλήρως με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση. Κατά συνέπεια, δεν ενήργησε παρανόμως. Η απόφασή της δεν πάσχει έλλειψη αιτιολογίας στον βαθμό που η διαπίστωση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 92 σχετικά με τις σύμφωνες με την κοινή αγορά ενισχύσεις τεκμηριώνεται στις αιτιολογικές σκέψεις 86 έως 91. Η Ιταλική Κυβέρνηση δεν προσκόμισε το παραμικρό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η Επιτροπή, λαμβάνοντας την απόφασή της σχετικά με τις περιπτώσεις στις οποίες το ποσό των ενισχύσεων τελεί σε αναλογία σε σχέση με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, επιδίωξε την εκπλήρωση σκοπών διαφορετικών από αυτούς που πρέπει να εκπληρώνει στο πλαίσιο της εξετάσεως των κρατικών ενισχύσεων.

32. Κατά συνέπεια, και αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Γ — *Τρίτος λόγος ακυρώσεως: έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά το ύψος της ενισχύσεως που κρίθηκε ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά*

33. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η συλλογιστική της Επιτροπής σχετικά με τον υπολογισμού του ύψους της ενισχύσεως που κρίθηκε μη σύννομη είναι εσφαλμένη και ότι η Επιτροπή, κατά την εξέταση των μέτρων για την ενθάρρυνση της απασχολήσεως, δεν εφάρμοσε σαφή κριτήρια δεδομένου ότι αρνείται να χαρακτηρίσει τις συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας ως παρέμβαση σκοπούσα στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, εφόσον δεν εμπίπτουν σε μία από τις περιοριστικά καθοριζόμενες περιπτώσεις. Εντούτοις, στη αιτιολογική σκέψη 86 της αποφάσεως, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η προϋπόθεση από την οποία εξαρτάται η πρόσληψη, ήτοι το να εξακολουθεί η επιχείρηση να απασχολεί τουλάχιστον το 60 % των εργαζομένων των οποίων η σύμβαση επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας έληξε κατά τους 24 προηγούμενους μήνες[22], αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο προς τις επιχειρήσεις προκειμένου να διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Τα επιπλέον αυτά πλεονεκτήματα αποδεικνύονται ιδιαιτέρως αποτελεσματικά στον βαθμό που εμποδίζουν τις επιχειρήσεις να χρησιμοποιήσουν κατά τρόπο καταχρηστικό το εν λόγω καθεστώς προσλαμβάνοντας κατά σύστημα εργαζομένου με συμβάσεις ορισμένου χρό-

22 — Όλες οι μεταφράσεις της αποφάσεως που χρησιμοποίησα, συμπεριλαμβανομένου του αντιγράφου της μεταφράσεως που κοινοποιήθηκε στις ιταλικές αρχές την εποχή εκείνη, αντίγραφο το οποίο περιλαμβάνεται στα συνημμένα του δικογράφου της προσφυγής αναφέρουν ότι το ποσοστό αυτό είναι 50 %. Η Ιταλική Δημοκρατία διλώνει με το δικόγραφο της προσφυγής της ότι το ποσοστό αυτό είναι 60 %. Και εγώ ο ίδιος ήλεγξα και διαπίστωσα ότι πράγματι αυτό είναι το ποσοστό που ορίζει το άρθρο 16, παράγραφος 11, του νομοθετικού διατάγματος 299, της 16ης Μαΐου 1994 (GURI αριθ. 116, της 20ής Μαΐου 1994).

νου αντί με συμβάσεις αορίστου χρόνου και στον βαθμό που ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να προβαίνουν σε προσλήψεις. Λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση, η Επιτροπή έπρεπε να ελέγξει το ύψος των ενισχύσεων λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθώς και τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν την οικεία περιοχή.

34. Η Επιτροπή απαντά ότι οι επίδικες συμβάσεις συνιστούν ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως εφόσον δεν αφορούν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις επωφελούμενες επιχειρήσεις υπέρ των εργαζομένων που δεν έχουν ακόμη απασχόληση ή έχασαν την προηγούμενη απασχόλησή τους ή εφόσον οι προσλήψεις δεν αφορούν εργαζομένους που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες εντάξεως ή επανεντάξεως στην αγορά εργασίας. Κατά την Επιτροπή, αυτές οι ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως δεν περιορίζονται στις περιοχές που εμπίπτουν στην εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ δεδομένου ότι εφαρμόζονται στο σύνολο του εθνικού εδάφους και δεν μειώνονται προοδευτικά ούτε είναι χρονικά περιορισμένες.

35. Δεν συμμερίζομαι την άποψη της προσφεύγουσας. Πράγματι, οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση διακρίνουν μεταξύ των ενισχύσεων για τη διατήρηση της απασχολήσεως, οι οποίες χορηγούνται στις επιχειρήσεις προκειμένου να μην προβούν σε απολύσεις προσωπικού και οι οποίες υπολογίζονται βάσει του συνολικού αριθμού των εργαζομένων που οι επιχειρήσεις αυτές απασχολούν κατά το χρονικό εκείνο σημείο, και των ενισχύσεων που αποσκοπούν στο να παράσχουν τη δυνατότητα απασχολήσεως σε όσους ουδέποτε είχαν μια θέση εργασίας ή έχασαν αυτή που είχαν και οι οποίες υπολογίζονται βάσει του αριθμού των δημιουργουμένων θέσεων εργασίας. Το σημείο 17 των κατευθυντηρίων γραμμών διευκρινίζει ότι ως δημιουργία θέσεων εργασίας νοείται η καθαρή δημιουργία θέσεων εργασίας και ότι η απλή αντικατάσταση ενός εργαζομένους χωρίς αύξηση του προσωπικού, και, κατά συνέπεια, χωρίς τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, δεν αποτελεί πραγματική δημιουργία απασχολήσεως.

Εφαρμόζοντας τα κριτήρια αυτά, η Επιτροπή έκρινε στις αιτιολογικές σκέψεις 93 έως 96 της αποφάσεως ότι οι ενισχύσεις υπέρ της προσλήψεως εργαζομένων που δεν αφορούν νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών, εργαζομένους μέχρι 29 ετών με πτυχίο πανεπιστημίου ή ακόμη οι ενισχύσεις οι οποίες δεν προορίζονται για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αποτελούν ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως οι οποίες εξομοιώνονται με ενισχύσεις για τη λειτουργία επιχειρήσεων. Η Επιτροπή διευκρινίζει ως προς το σημείο αυτό ότι, μολονότι οι ενισχύσεις χορηγούνται πράγματι στις επιχειρήσεις προκειμένου να τους παράσχουν τη δυνατότητα να συνάψουν συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας και όχι προκειμένου να τις αποτρέψουν από το να απολύσουν εργαζομένου, είναι προφανές ότι η χορήγησή τους δεν εξαρτάται από το αν οι επιχειρήσεις αυτές δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, αλλά μόνον από το αν δεν προέβησαν σε απολύσεις.

36. Πάντως, οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να επιτραπούν οσάκις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΚ αφορούν την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα ή ακόμη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οσάκις χορηγούνται στις περιοχές που εμπίπτουν στην εξαίρεση που προβλέπει

το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ήτοι οσάκις αφορούν την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες το βιωτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση.

37. Φρονώ, όπως και η Επιτροπή, ότι οι ενισχύσεις αυτές που αφορούν τη διατήρηση της απασχολήσεως έπρεπε να κηρυχθούν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά διότι δεν περιορίζονται στις περιοχές που μπορούν να υπαχθούν στις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ, δεδομένου ότι εφαρμόζονται σε όλο το εθνικό έδαφος, και διότι δεν μπορούν να υπαχθούν στην περίπτωση του άρθρου 87, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΚ, και δεν μειώνονται προοδευτικά ούτε είναι χρονικά περιορισμένες.

38. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι η απόφαση αιτιολογήθηκε επαρκώς γιατί το ύψος της ενισχύσεως κρίθηκε ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά και ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ — *Τέταρτος λόγος ακυρώσεως: παράβαση νόμου, κατάχρηση εξουσίας και έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά τα μέτρα που προβλέπει το άρθρο 15 του νόμου 196/97*

39. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στις περιοχές του στόχου 1 και μετατρέπουν τις συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας μεγίστης διαρκείας 24 μηνών, άμα τη λήξει τους, σε συμβάσεις αορίστου χρόνου εξακολουθούν να επωφελούνται των ιδίων πλεονεκτημάτων για μια ακόμη περίοδο ενός έτους. Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή σφάλλει όταν δηλώνει, στην αιτιολογική σκέψη 103 της αποφάσεως, ότι η μετατροπή των συμβάσεως επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου δεν δημιουργεί πρόσθετες θέσεις εργασίας δεδομένου ότι οι θέσεις εργασίας έχουν ήδη δημιουργηθεί έστω και αν δεν χαρακτηρίζονται από σταθερότητα. Συγκεκριμένα, το καθεστώς προβλέπει μια αλυσιδωτή αντίδραση: αποσκοπεί στην πρόσληψη εργαζομένων μέσω συμβάσεων επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας παρέχοντας ένα πλεονέκτημα τις επιχειρήσεις που μετατρέπουν τις συμβάσεις αυτές σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, ευνοώντας έτσι τις επιχειρήσεις που δημιουργούν θέσεις εργασίας.

40. Η Επιτροπή απαντά ότι η μετατροπή των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου δεν δημιουργεί πρόσθετες θέσεις εργασίας στον βαθμό που οι θέσεις αυτές υφίσταντο ήδη, έστω και αν δεν χαρακτηρίζονταν από σταθερότητα. Τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να εξομοιωθούν ούτε με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ούτε με τη διατήρηση της απασχολήσεως, δεδομένου ότι αποσκοπούν μόνο στη σταθεροποίηση των μέχρι τότε επισφαλών θέσεων εργασίας.

41. Και ως προς το σημείο αυτό δεν συμμερίζομαι την άποψη της Ιταλικής Κυβερνήσεως και τούτο για διάφορους λόγους. Πρώτον, η Επιτροπή, ορίζοντας ότι είναι σύμφωνες με τις διατάξεις των κατευθυντηρίων γραμμών μόνον οι μετατροπές των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις

αορίστου χρόνου οι οποίες τηρούν την υποχρέωση αυξήσεως του αριθμού των θέσεων εργασίας σε σχέση με τον αριθμό των υφισταμένων θέσεων εργασίας στην επιχείρηση, δεν ενήργησε παρανόμως. Πράγματι, έστω και αν η μετατροπή αυτή προσφέρει πλήθος πλεονεκτημάτων στον εργαζόμενο και στη σταθερότητα της απασχολήσεως εν γένει, εντούτοις η ρύθμιση παρατείνει κατά ένα έτος την ισχύ των πλεονεκτημάτων που είχε ο εργοδότης κατά τη διάρκεια των δύο ετών της αρχικής συμβάσεως επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας, η δε λήψη των πρόσθετων αυτών πλεονεκτημάτων δεν εξαρτάται από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Δεύτερον, η εκτίμηση αυτή είναι επαρκώς αιτιολογημένη δεδομένου ότι στις αιτιολογικές σκέψεις 97 έως 110 η Επιτροπή εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έκρινε, στην αιτιολογική σκέψη 111, ότι οι λοιπές περιπτώσεις ενισχύσεων για τη μετατροπή των συμβάσεων επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, οι οποίες δεν τηρούν την υποχρέωση αυξήσεως του αριθμού των θέσεων εργασίας σε σχέση με τον αριθμό των υφισταμένων θέσεων εργασίας στην επιχείρηση, συνιστούν ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως οι οποίες εξομοιώνονται με λειτουργικές ενισχύσεις οι οποίες δεν πληρούν ούτε τις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 2, ΕΚ, ώστε να συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, ούτε τις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ ώστε να μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά.

Τέλος, η Ιταλική Κυβέρνηση δεν απέδειξε ούτε ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας μια απόφαση με το περιεχόμενο αυτό, επεδίωξε σκοπό διαφορετικό από αυτόν την εκπλήρωση του οποίου της έχει αναθέσει η Συνθήκη στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

42. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, φρονώ ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και ότι πρέπει να απορριφθεί.

Ε — *Πέμπτος λόγος ακυρώσεως: παράβαση και εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ και έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά την εκτίμηση σχετικά με το αν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως*

43. Η προσφεύγουσα αιτιάται την Επιτροπή ότι δεν εξέτασε τις ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως υπό το πρίσμα της κοινοτικής ρυθμίσεως η οποία παρέχει τη δυνατότητα να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά εφόσον αποσκοπούν στην προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες το βιωτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση. Όσον αφορά την κατανομή των ενισχύσεων ανά περιοχές, είναι ανακριβής ο ισχυρισμός ότι εφαρμόζονται στο σύνολο του εθνικού εδάφους δεδομένου ότι η μείωση άνω του 25 % δεν χορηγείται παρά μόνο στις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε περιοχές με υψηλό δείκτη ανεργίας. Υπό το πρίσμα αυτό, οι μειώσεις των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών που είναι δυνατό να αποτελούν ενίσχυση για τη διατήρηση της απασχολήσεως

δεν χορηγούνται παρά μόνο στις περιοχές με σοβαρό πρόβλημα υποαπασχολήσεως [23].

44. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι οι εξεταζόμενες στην απόφαση ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά διότι δεν αφορούσαν μόνον τις περιοχές που εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ, αλλά εφαρμόζονταν στο σύνολο του εθνικού εδάφους, διότι οι ενισχύσεις αυτές δεν ήσαν ούτε φθίνουσες ούτε χρονικά περιορισμένες και διότι δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις που έτασσαν οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση.

45. Αντίθετα με την Ιταλική Κυβέρνηση, δεν θεωρώ ότι η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένως το άρθρο 87 ΕΚ. Πράγματι, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως μπορούν να επιτραπούν απαριθμούνται αναλυτικά στο σημείο 22 των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις στην απασχόληση. Πρόκειται για τις περιπτώσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΚ και στην παράγραφο 3, στοιχείο α', ΕΚ.

Στην περίπτωση της Ιταλικής Δημοκρατίας, θα ήταν δυνατό να εξεταστεί μόνον η δυνατότητα εφαρμογής της εξαιρέσεως που προβλέπει η παράγραφος 3, στοιχείο α', η οποία παρέχει τη δυνατότητα να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες το βιωτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η χρησιμοποίηση των όρων «ασυνήθως» και «σοβαρή» στην εξαίρεση του σημείου α' δείχνει ότι αυτή αφορά μόνον περιοχές στις οποίες η οικονομική κατάσταση είναι εξαιρετικά δυσμενής σε σχέση προς το σύνολο της Κοινότητας [24].

Σύμφωνα με το σημείο 3.5 των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα [25], οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται εφόσον μια περιοχή, που αντιστοιχεί σε γεωγραφική μονάδα επιπέδου ΙΙ της ονοματολογίας των στατιστικών εδαφικών μονάδων, έχει ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά κάτοικο (υπολογιζόμενο σε πρότυπη αγοραστική δύναμη) το οποίο δεν υπερβαίνει το 75 % του κοινοτικού μέσου όρου. Σύμφωνα με το σημείο 4.17 αυτών των κατευθυντηρίων γραμμών, οι λειτουργικές ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται για περιορισμένο χρονικό διάστημα και να μειώνονται προοδευτικά.

Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία εφαρμόζονταν στις περιοχές του Mezzogiorno καθώς και στις περιοχές με δείκτη ανεργίας υψηλότερο του

23 — Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη της το καθεστώς γενικής μειώσεως των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών που προβλέπει το άρθρο 27 του νόμου 30/97, της 28ης Φεβρουαρίου 1997 (GURI αριθ. 50, SG/1997), υπέρ των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στις περιοχές που μνημονεύει το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ καθώς επίσης και την επιπλέον πριμοδότηση ανά άτομο την οποία παρέχει στις ίδιες επιχειρήσεις το άρθρο 4, παράγραφος 17, του νόμου 449/97, της 27ης Δεκεμβρίου 1997 (GURI αριθ. 302, SO/1997), τα οποία αποτελούν καθεστώτα των οποίων η συμβατότητα με το κοινοτικό δίκαιο έχει ήδη κριθεί. Η Ιταλική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι, από την εποχή των επίμαχων πραγματικών περιστατικών και μετά, η Επιτροπή επέτρεψε την πλήρη απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής εργοδοτικών εισφορών για τα δύο πρώτα έτη των νέων προσλήψεων στο Mezzogiorno με συμβάσεις αορίστου χρόνου, σύμφωνα με όσα προβλέπει ο νόμος 448/98, της 23ης Δεκεμβρίου 1998 (GURI αριθ. 302, SO/1998).

24 — Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1987, 248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 4013, σκέψη 19).

25 — ΕΕ 1998, C 74, σ. 9.

εθνικού μέσου όρου, είναι προφανές ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν περιορίζονταν στις περιοχές που μπορούσαν να υπαχθούν στην εξαίρεση του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ. Επιπλέον, οι ενισχύσεις αυτές δεν μειώνονταν προοδευτικά και δεν ήσαν χρονικώς περιορισμένες.

46. Φρονώ ότι από τη συλλογιστική που ανέπτυξε η Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις 93 έως 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι αιτιολόγησε επαρκώς την εκτίμησή της σχετικά με το αν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχολήσεως που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία.

47. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί ως αβάσιμος.

ΣΤ — *Έκτος λόγος ακυρώσως: παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ και έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά τις επιπτώσεις επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου και επί του ανταγωνισμού των ενισχύσεων που κρίθηκαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.*

48. Στις αιτιολογικές σκέψεις 62 επ. της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέτασε τις επιπτώσεις της ιταλικής νομοθεσίας σχετικά με τις ενισχύσεις για την πραγματοποίηση προσλήψεων μέσω συμβάσεων επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας. Στην απόφαση αυτή η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, σύμφωνα με τον νόμο 862/84, οι ενισχύσεις για την απασχόληση εφαρμόζονταν στο σύνολο των επιχειρήσεων κατά τρόπο ομοιόμορφο, αυτόματο και άνευ διακρίσεων, και βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, και ότι, κατά συνέπεια, δεν επρόκειτο για ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ αλλά μάλλον για ένα γενικό μέτρο. Αντιθέτως, οι νόμοι που εκδόθηκαν από το 1990 και μετά προσάρμοσαν τις μειώσεις αναλόγως του τόπου εγκαταστάσεως της αποδέκτριας επιχειρήσεως καθώς και αναλόγως του τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται η αποδέκτρια εταιρία. Ως εκ τούτου, σε ορισμένες επιχειρήσεις αναγνωρίζονται μειώσεις σημαντικότερες από αυτές που αναγνωρίζονται σε ανταγωνίστριες επιχειρήσεις. Είτε αναγνωρίζονται σε ατομικό, περιφερειακό ή τομεακό επίπεδο, οι επιλεκτικές αυτές μειώσεις συνιστούν, κατά το μέρος που η μείωση είναι διαφορετική, κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ οι οποίες νοθεύουν τον ανταγωνισμό και μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Η Επιτροπή προσθέτει ότι οι ενισχύσεις αυτές νοθεύουν τον ανταγωνισμό διότι ενισχύουν την οικονομική κατάσταση και τις δυνατότητες δράσεως των επωφελουμένων επιχειρήσεων σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους που δεν λαμβάνουν τις ενισχύσεις αυτές και ότι, ως εκ τούτου, επηρεάζεται το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ιδίως στον βαθμό που οι επιχειρήσεις εξάγουν ένα τμήμα της παραγωγής τους στα λοιπά κράτη μέλη. Επιπλέον, έστω και αν οι επιχειρήσεις αυτές δεν κάνουν εξαγωγές, η εθνική παραγωγή ευνοείται από το γεγονός ότι περιορίζονται οι δυνατότητες των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους στην ιταλική αγορά.

49. Από την ανωτέρω συλλογιστική η Επιτροπή συνάγει δύο συνέπειες: πρώτον, ότι τα

εξεταζόμενα μέτρα απαγορεύονται κατ' αρχήν από το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ και από το άρθρο 62, παράγραφος 1, ΕΚ, της Συμφωνίας ΕΟΧ και ότι δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβατά με την κοινή αγορά παρά μόνον αν μπορούν να υπαχθούν σε μία από τις εξαιρέσεις που προβλέπει η Συνθήκη ή η Συμφωνία ΕΟΧ· δεύτερον, ότι το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων έπρεπε να της γνωστοποιηθεί ενόσω ήταν ακόμη στο στάδιο του σχεδίου, όπως προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Δεδομένου ότι οι ιταλικές αρχές παρέλειψαν να προβούν στη γνωστοποίηση αυτή, οι ενισχύσεις είναι παράνομες υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου και δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά παρά μόνον αν μπορούν να υπαχθούν σε μία από τις εξαιρέσεις που προβλέπει η Συνθήκη.

50. Μολονότι η Ιταλική Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι τα ανωτέρω αληθεύουν, ωστόσο φρονεί ότι λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων του ιταλικού καθεστώτος ενισχύσεων στην απασχόληση, η Επιτροπή έπρεπε να αιτιολογήσει, έστω και επιγραμματικά, το αν οι επίδικες ενισχύσεις επηρέασαν πράγματι το ενδοκοινοτικό εμπόριο και αν μπορούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, σημεία τα οποία δεν διευκρινίστηκαν, αν ληφθεί υπόψη ο περιορισμένος χαρακτήρας των ενισχύσεων, μετά την κατάργηση ορισμένων στοιχείων τους που συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, ή ακόμη το γεγονός ότι το τμήμα των ενισχύσεων που κρίθηκε ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά αφορούσε μικρομεσαίες επιχειρήσεις με λιγότερους από δεκαπέντε εργαζομένους, βιοτεχνικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε περιοχές που γνωρίζουν οικονομική ύφεση.

51. Το Δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε δύο ερωτήσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 4ης Απριλίου 2001. Οι ερωτήσεις ήσαν οι εξής: 1) αν η μείωση των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών που αναγνωρίζεται στις επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον τομέα της παραγωγής επηρεάζουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και 2) αν, ως προς το σημείο αυτό, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

52. Ο εκπρόσωπος της Ιταλικής Κυβερνήσεως δήλωσε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αναλύει τις πραγματικές και συγκεκριμένες επιπτώσεις των ενισχύσεων επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Κατά την άποψή του, η μείωση των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών υπέρ των μικρών επιχειρήσεων του τομέα των υπηρεσιών, της διανομής ή της βιοτεχνίας, το σύνολο των οποίων είναι εγκατεστημένο στο νότιο τμήμα της Ιταλίας, ουδεμία επίπτωση έχει επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Προσέθεσε ότι θα ήταν άδικο να απαιτηθεί τώρα από τις επιχειρήσεις αυτές, οι οποίες προσέλαβαν εργαζομένους βάσει συμβάσεων επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας στηριζόμενες στη νομιμότητα της μειώσεως των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών, να επιστρέψουν στο κράτος το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση αυτή.

53. Η Επιτροπή υπενθύμισε τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία, στην περίπτωση ενός προγράμματος ενισχύσεων, η Επιτροπή μπορεί να περιοριστεί στη μελέτη των χαρακτηριστικών του εν λόγω καθεστώτος προκειμένου να εκτιμήσει αν αυτό, λόγω των υψηλών ποσών ή ποσοστών των ενισχύσεων, των χαρακτηριστικών των ενισχυομένων επενδύσεων ή άλλων λεπτομερειών που το εν λόγω πρόγραμμα προβλέπει, εξασφαλίζει αισθητό όφελος στους δικαιούχους σε σχέση προς τους

ανταγωνιστές τους και μπορεί να ευνοήσει κυρίως τις επιχειρήσεις που μετέχουν στο μεταξύ των κρατών μελών εμπόριο [26].

Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, λαμβανομένης υπόψη της εκτάσεως του ιταλικού καθεστώτος ενισχύσεων, περιορίστηκε στην εξέταση του τομέα της παραγωγής. Ως προς τις επιπτώσεις του επίδικου μέτρου επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου, η Επιτροπή τόνισε ότι, κατά πάγια νομολογία, το σχετικά χαμηλό ύψος μιας ενισχύσεως ή το σχετικά μέτριο μέγεθος της επιχειρήσεως που λαμβάνει την ενίσχυση δεν αποκλείουν α πσιοσι τη δυνατότητα επηρεασμού των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών [27]. Η Επιτροπή τόνισε ότι το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων δεν της είχε γνωστοποιηθεί και ότι στην περίπτωση αυτή δεν υποχρεούται να αναλύσει κάθε επιμέρους τομέα ή ενίσχυση. Μόνον όταν έρθει η στιγμή της αναζητήσεως των ενισχύσεων θα πρέπει να εξεταστεί κάθε περίπτωση χωριστά προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη. Η Επιτροπή έφερε ως παράδειγμα τομέων στους οποίους οι ενισχύσεις είχαν επιπτώσεις τον τραπεζικό τομέα, τον τομέα των ασφαλειών και των μεταφορών, ενώ αμελητέες ήσαν οι επιπτώσεις στους άλλους τομείς όπως είναι το λιανικό εμπόριο, οι κοινωνικές υπηρεσίες ή οι υπηρεσίες σιτίσεως μικρής κλίμακας.

54. Και πάλι δεν συμφωνώ με την Ιταλική Κυβέρνηση. Η Επιτροπή είχε ήδη αποδείξει ότι οι ενισχύσεις επηρεάζαν το εμπόριο και νόθευαν τον ανταγωνισμό και πριν ακόμη εξετάσει το αν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Εν πάση περιπτώσει, εάν η Επιτροπή είχε την υποχρέωση να αποδεικνύει με την απόφασή της τις πραγματικές επιπτώσεις των ήδη χορηγηθεισών ενισχύσεων, τούτο θα απέβαινε υπέρ των κρατών μελών που καταβάλλουν ενισχύσεις κατά παράβαση του καθήκοντος προηγούμενης γνωστοποιήσεώς τους, που τους επιβάλλει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, και εις βάρος των κρατών μελών που γνωστοποιούν τα σχέδια ενισχύσεων [28].

Επιπλέον, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να καταφεύγει σε ένα καθεστώς όπως το ιταλικό προκειμένου να χορηγήσει ενισχύσεις οι οποίες, εξεταζόμενες κατ' ιδίαν, θα θεωρούνταν κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

55. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 87 ΕΚ δεδομένου ότι άπαξ διαπίστωσε ότι ένα τμήμα του ιταλικού καθεστώτος ενισχύσεων στην απασχόληση ήταν ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, δεν ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει τις επιπτώσεις τους επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου και επί του ανταγωνισμού.

56. Για τους ανωτέρω λόγους φρονώ ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και ότι πρέπει επίσης να απορριφθεί.

26 — Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1987, Γερμανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 24, σκέψη 18.

27 — Αποφάσεις της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, γνωστή ως «Tubemeuse» (Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 43)· της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, C-278/92 έως C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψεις 40 έως 42), και της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, Γερμανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 32.

28 — Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψη 33).

Ζ — Έβδομος λόγος ακυρώσεως: εσφαλμένη εφαρμογή του κανόνα de minimis

57. Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα τον κανόνα de minimis συνοδεύοντάς τον από παράλογους περιορισμούς. Δεδομένου ότι το ιταλικό καθεστώς κρίθηκε εν μέρει μόνον ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει υπόψη της όλες τις παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν υπέρ των επιχειρήσεων που προσέλαβαν εργαζομένους με συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας προκειμένου να επιβάλει σε εκάστη εξ αυτών το όριο των 100 000 ευρώ για μια τριετία. Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, το όριο αυτό έπρεπε να επιβληθεί μόνο για το τμήμα της μειώσεως που κρίθηκε ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά. Ειδάλλως, δεν θα είχε νόημα η διάκριση μεταξύ μειώσεως συμβατής και μειώσεως ασυμβίβαστης με την κοινή αγορά.

58. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 ΕΚ τα μέτρα που τηρούν τον κανόνα de minimis δυνάμει του οποίου το συνολικό ύψος των παρεμβάσεων υπέρ των επιχειρήσεων οι οποίες συνήψαν συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας ή οι οποίες τις μετέτρεψαν σε συμβάσεις αορίστου χρόνου δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 100 000 ευρώ ανά τριετία. Ο κανόνας de minimis δεν μπορεί να αιτιολογήσει τα λοιπά μέτρα.

59. Η Ιταλική Κυβέρνηση ερμηνεύει εσφαλμένα τον κανόνα αυτό. Στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις ενισχύσεις de minimis[29], η Επιτροπή τονίζει ότι, προκειμένου να επιτύχει την απλούστευση των διοικητικών διατυπώσεων και προς το συμφέρον των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, εισήγαγε τον γνωστό ως κανόνα de minimis ο οποίος καθορίζει ένα κατώτατο όριο ενισχύσεως κάτω του οποίου το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ πρέπει να θεωρείται ανεφάρμοστο, η δε ενίσχυση απαλλάσσεται της υποχρεώσεως προηγουμένης γνωστοποιήσεώς της στην Επιτροπή. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι, μολονότι κάθε κρατική χρηματοδοτική παρέμβαση μπορεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό, ωστόσο δεν έχουν όλες οι ενισχύσεις αισθητές επιπτώσεις επί του εμπορίου και επί του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, όπως συμβαίνει με τις ενισχύσεις των οποίων το ύψος είναι πολύ χαμηλό και οι οποίες χορηγούνται, στις περισσότερες περιπτώσεις, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Προκειμένου να είναι εφαρμοστέος ο κανόνας de minimis, πρέπει να συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις: πρώτον, το συνολικό ποσό κατά ανώτατο όριο να μην υπερβαίνει τα 100 000 ευρώ ανά τριετία, δεύτερον, το ποσό αυτό να περιλαμβάνει κάθε κρατική ενίσχυση που χορηγείται ως ενίσχυση ήσσονος σημασίας (de minimis) και να μη θίγει τη δυνατότητα του λήπτη της ενισχύσεως να λάβει και άλλες ενισχύσεις βάσει προγραμμάτων εγκεκριμένων από την Επιτροπή και τρίτον, το ποσό αυτό να καλύπτει όλες τις κατηγορίες ενισχύσεων, ανεξαρτήτως της μορφής τους και του σκοπού τους, πλην των ενισχύσεων για εξαγωγές.

29 — ΕΕ 1996, C 68, σ. 9. Η Επιτροπή εξέδωσε προσφάτως τον κανονισμό (ΕΚ) 69/2001, της 12ης Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 [ΕΚ] και 88 [ΕΚ] στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 10, σ. 30).

60. Σύμφωνα με τον ανωτέρω κανόνα, η Επιτροπή εκτίμησε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι το συνολικό ποσό των παρεμβάσεων υπέρ των επιχειρήσεων που έχουν συνάψει συμβάσεις επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και εργασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100 000 ευρώ ανά τριετία. Εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να λάβουν και άλλες ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι είναι συμβατές με την κοινή αγορά. Αντιθέτως, αυτό που δεν είναι δυνατό, ειδάλλως καταστρατηγείται ο σκοπός του κανόνα, είναι να διακριθεί η ενίσχυση που καλύπτεται από τον κανόνα de minimis σε ένα τμήμα το οποίο είναι συμβατό με την κοινή αγορά και σε ένα άλλο τμήμα ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά δεδομένου ότι δεν συντρέχει λόγος να κριθεί η συμβατότητά τους με την κοινή αγορά δεδομένου ότι εξαιρούνται από την υποχρέωση προηγουμένης γνωστοποιήσεώς τους στην Επιτροπή.

61. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι η Επιτροπή εφάρμοσε ορθώς τον κανόνα de minimis στην προσβαλλόμενη απόφαση. Ως εκ τούτου, ο λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει συνεπώς να απορριφθεί.

Η — *Έκτος λόγος ακυρώσεως, επικουρικώς προβαλλόμενος: έλλειψη αιτιολογίας ως προς την αναγκαιότητα ή, τουλάχιστον, ως προς τη σκοπιμότητα της αναζητήσεως των ενισχύσεων που κρίθηκαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.*

62. Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις προκειμένου να μην υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις να επιστρέψουν τις ενισχύσεις, ήτοι τις κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές από τις οποίες είχαν απαλλαγεί. Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει, πρώτον, ότι το καθεστώς ενισχύσεων θέσπισε ένα μηχανισμό του εργατικού δικαίου με γενικό περιεχόμενο και όχι μια παρέμβαση για την επίτευξη ενός οικονομικού σκοπού σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα. Δεύτερον, παρατηρεί ότι οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενισχύσεις δεν είναι πάντοτε ιδιαιτέρως σαφείς και ότι αυτή η έλλειψη σαφήνειας απέβη εις βάρος της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των επιχειρηματιών δεδομένου ότι μόλις προσφάτως συνειδητοποιήθηκε το γεγονός ότι οι ενισχύσεις αυτές, πέρα από μέσο παρεμβάσεως για την επίτευξη κοινωνικών σκοπών, θα μπορούσαν να επηρεάσουν επίσης, έστω και έμμεσα, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Τρίτον, τονίζει ότι, λόγω του ότι το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων άρχισε να ισχύει στην ιταλική έννομη τάξη από μακρού χρόνου, οι συνέπειές του έχουν πλέον παγιωθεί και, ως εκ τούτου, θα ήταν εξαιρετικά περίπλοκο να καταργηθεί. Τέλος, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το καθεστώς ενισχύσεων χαρακτηρίζεται από την ευρύτατη εξάπλωσή του σε ολόκληρο τον εθνικό παραγωγικό ιστό, ιδίως στις περιοχές του Mezzogiorno οι οποίες είναι επί του παρόντος εκείνες που θίγονται σε μεγαλύτερο βαθμό από την αναζήτηση των ενισχύσεων.

63. Η Επιτροπή απαντά ότι, οσάκις ένα κράτος μέλος χορήγησε ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, απαιτεί πάντοτε από το κράτος αυτό, σύμφωνα με την από 24 Νοεμβρίου 1983[30] ανακοίνωσή της, να αναζητήσει από τους δικαιούχους τις χορη-

30 — ΕΕ 1983, C 318, σ. 3.

γηθείσες ενισχύσεις προκειμένου να αποκαταστήσει την προτέρα κατάσταση που υπήρχε πριν από τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών οι οποίες νόθευσαν τον ανταγωνισμό και επηρέασαν το εμπόριο.

64. Ούτε ως προς το σημείο αυτό συμφωνώ με την Ιταλική Κυβέρνηση.

65. Σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ η Επιτροπή αποφασίζει αν το ενδιαφερόμενο κράτος πρέπει να καταργήσει ή να τροποποιήσει την ενίσχυση, εφόσον διαπιστώσει ότι αυτή δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Όταν, αντιθέτως προς τις διατάξεις της παραγράφου 3, η μελετώμενη επιδότηση έχει ήδη καταβληθεί, η εν λόγω απόφαση μπορεί να λάβει τη μορφή επιτακτικής εντολής προς τις εθνικές αρχές να διατάξουν την επιστροφή της [31]. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα, όταν διαπιστώσει το ασυμβίβαστο μιας ενισχύσεως με την κοινή αγορά, να αποφασίσει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος πρέπει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει. Προκειμένου η απόφαση αυτή να έχει πρακτική αποτελεσματικότητα, η Επιτροπή μπορεί να υποχρεώσει το κράτος να απαιτήσει την επιστροφή των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν κατά παράβαση της Συνθήκης [32].

Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι η κατάργηση μιας παράνομης ενισχύσεως μέσω της αναζητήσεώς της αποτελεί τη λογική συνέπεια της διαπιστώσεως του παράνομου χαρακτήρα της. Κατά συνέπεια, η αναζήτηση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο δυσανάλογο προς τους στόχους των διατάξεων της Συνθήκης επί θεμάτων κρατικών ενισχύσεων [33].

66. Παρά την υποχρέωση αιτιολογήσεως που βαρύνει το όργανο που εκδίδει μια πράξη που αφορά κρατικές ενισχύσεις, οσάκις, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ η μελετώμενη επιδότηση έχει ήδη καταβληθεί, η Επιτροπή, που έχει την εξουσία να απευθύνει επιτακτική εντολή προς τις εθνικές αρχές όπως διατάξουν την επιστροφή της, δεν είναι υποχρεωμένη να εκθέτει συγκεκριμένους λόγους για να δικαιολογεί την άσκηση της εξουσίας αυτής [34].

Μολονότι δεν ήταν υποχρεωμένη να το πράξει, η Επιτροπή αφιέρωσε τα σημεία 120 έως 122 της αποφάσεώς της εκθέτοντας συνοπτικώς τους λόγους για τους οποίους ζητούσε την αναζήτηση των ενισχύσεων μνημονεύοντας τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες έπρεπε να πραγματοποιηθεί η αναζήτηση αυτή και παραπέμποντας ρητώς στην από 24 Νοεμβρίου 1983 ανακοίνωσή της.

67. Δεν θεωρώ ότι η Ιταλική Κυβέρνηση μπορεί να προβάλει πειστικά την αρχή της

31 — Απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 310/85, Deufil κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 901, σκέψη 24).

32 — Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1973, 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 609, σκέψη 13).

33 — Απόφαση Tubemeuse, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 27, σκέψη 66.

34 — Απόφαση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 27, σκέψη 78· απόφαση της 17ης Ιουνίου 1999, C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψη 82).

δικαιολογημένης εμπιστοσύνης προκειμένου να αντιταχθεί στην αναζήτηση των ενισχύσεων δεδομένου ότι η Επιτροπή ενημέρωσε με την ανακοίνωση του 1983 τους πιθανούς δικαιούχους κρατικών ενισχύσεων σχετικά με τον επισφαλή χαρακτήρα των ενισχύσεων που τους χορηγήθηκαν παράνομα δεδομένου ότι θα ήταν δυνατό να υποχρεωθούν να τις επιστρέψουν.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 [35], σε περίπτωση αρνητικής αποφάσεως που αφορά παράνομες ενισχύσεις, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση με την οποία υποχρεώνει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την αναζήτηση της ενισχύσεως από τον δικαιούχο. Η Επιτροπή δεν απαιτεί αναζήτηση της ενισχύσεως εάν αυτό αντίκειται σε γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

68. Όσον αφορά τις δυσχέρειες τις οποίες ενδέχεται να αντιμετωπίσει ένα κράτος μέλος κατά την εκτέλεση αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία το εν λόγω κράτος μέλος υποχρεώνεται να αναζητήσει τις παρανόμως χορηγηθείσες ενισχύσεις, υπάρχει πλούσια νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία το κράτος μέλος το οποίο, κατά την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής, συναντά δυσχέρειες που δεν είχαν προβλεφθεί και δεν μπορούσαν να προβλεφθούν ή αντιλαμβάνεται ότι θα υπάρξουν συνέπειες που δεν είχε υπολογίσει η Επιτροπή, οφείλει να θέσει τα προβλήματα αυτά στην κρίση της Επιτροπής προτείνοντας τις κατάλληλες τροποποιήσεις της επίμαχης αποφάσεως. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή και το κράτος μέλος οφείλουν, σύμφωνα με τον κανόνα που επιβάλλει στα κράτη μέλη και στα κοινοτικά όργανα το αμοιβαίο καθήκον της αγαστής συνεργασίας, να συνεργαστούν καλόπιστα για να υπερπηδήσουν τις δυσχέρειες τηρώντας απαρέγκλιτα τις διατάξεις της Συνθήκης και, ιδίως, εκείνες που αφορούν τις ενισχύσεις [36].

69. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι ούτε αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι βάσιμος και ότι πρέπει επίσης να απορριφθεί.

V — Δικαστικά έξοδα

Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι απορρίφθηκαν όλοι οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα, προτείνω στο Δικαστήριο να την καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα.

35 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1).

36 — Αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1986, 52/84, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 1986, σ. 89, σκέψη 16)· της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 94/87, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1989, σ. 175, σκέψη 9)· της 10ης Ιουνίου 1993, C-183/91, Επιτροπή κατά Ελλάδος (Συλλογή 1993, σ. I-3131, σκέψη 18)· της 23ης Φεβρουαρίου 1995, C-349/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1995, σ. I-343, σκέψη 13), καθώς και τις αποφάσεις της 4ης Απριλίου 1995, C-348/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1995, σ. I-673, σκέψη 17), και C-350/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1995, σ. I-699, σκέψη 16).

VI — Πρόταση

70. Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να απορρίψει στο σύνολό της την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε η Ιταλική Δημοκρατία κατά της αποφάσεως 2000/128/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 1999, σχετικά με τα καθεστώτα ενίσχυσης τα οποία έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία σχετικά με μέτρα υπέρ της απασχόλησης, και

2) να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.